

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

MOPHATO 12

SETSWANA PUO YA GAE (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

TLHAKOLE/MOPITLWE 2015

MADUO: 100

NAKO: 2½ diura

Pampiri e, e na le ditsebe di le 6.

DITAELO LE TSHEDIMOSSETSO

1. Pampiri e, e arogantswe ka DIKAROLO di le PEDI:
KAROLO YA A: Tlhamo: Maduo: 50
KAROLO YA B: Ditlhangwa tsa tirisano: Maduo: $2 \times 25 = 50$
ELA TLHOKO: Batlhatlhojwa ba tshwanetse go araba dipotso di le PEDI go tswa mo KAROLONG YA B.
2. Araba potso e le NNGWE go tswa mo go KAROLO A le di le PEDI go tswa mo go KAROLO B.
3. Kwala ka puo e o tlathlobiwang ka yona.
4. Simolola KAROLO NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
5. O tshwanetse go rulaganya (sk. letlhomeso la dikakanyo/lenaneopaakanyo/mmapa wa dikakanyo/dintlhakgolo, jj), runa (tseleganya) o bo o tlotlhe tiro ya gago diphoso. Thulaganyo e tshwanetse go tlhagelela PELE ga tlhamo.
6. Ipaakanyo kana letlhomeso lotlhe le tshwanetse go bontshiwa sentle. O gakololwa go thala mola go kgabaganya ipaakanyo ya gago.
7. O gakololwa go dirisa nako ya gago ka mokgwa o o latelang:
KAROLO A: Metsotso e le 80
KAROLO B: Metsotso e le 35×2
8. Nomora dikarabo ka nepagalo go latela thulaganyo ya dinomoro e e dirisitsweng mo pampiring ya dipotso.
9. O se ka wa tsenyeletsa setlhogo fa o bala mafoko.
10. Kwala sentle ka mokwalo o o buisegang.

KAROLO YA A: TLHAMO**POTSO 1**

Kwala tlhamo ya boleele jwa mafoko a a ka nnang 400–450 ka NNGWE FELA ya ditlhogo kgotsa ditshwantsho tse di neilweng. Fa o dirisa setshwantsho go kwala tlhamo, se neele setlhogo se se maleba. O se ka wa lebala go thala letlhomeso la dikakanyo/lenaneopaakanyo pele o kwala.

- 1.1 Thuto, senotlolo sa katlego. [50]
- 1.2 Tlhaelo ya ditirelo ke tlhobaboroko mo nageng ya Aforikaborwa. Dumela kgotsa o ganetse. [50]
- 1.3 Fa nka bo re tlhaa ... [50]
- 1.4 Dipuo tse di bosula di mphetotse motho. [50]
- 1.5 Gompieno maemo kwa ditirong ke a botlhe. [50]
- 1.6 Leba setshwantsho se se fa tlase, mme o kwale tlhamo ka ga sona. Golaganya dikakanyo tsa gago le setshwantsho se.

1.6.1

[2010 FIFA World CUP South Africa]

[50]

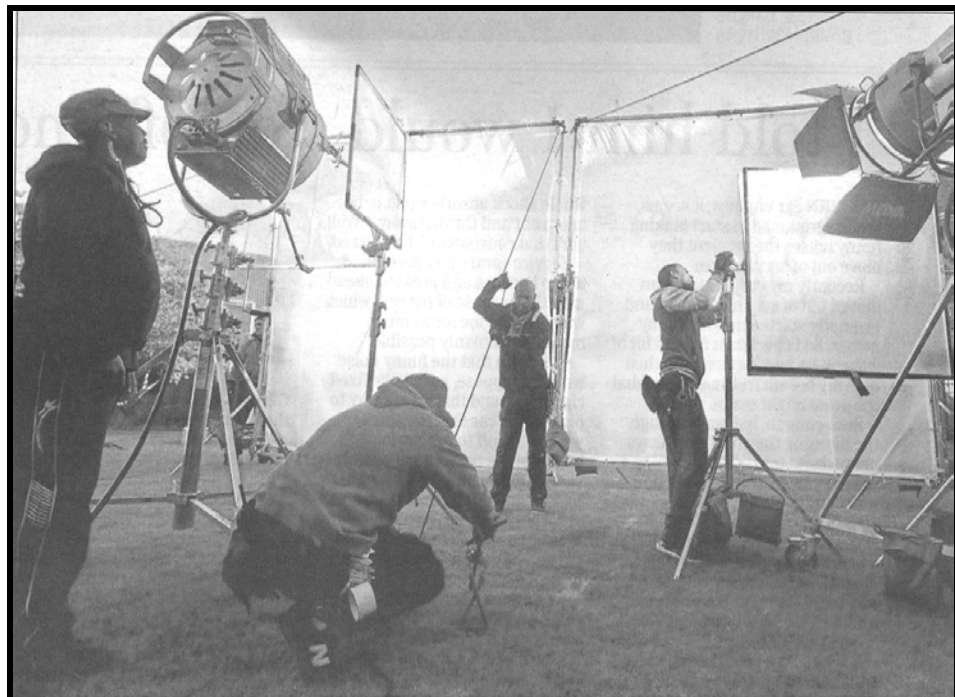
- 1.6.2 Megwanto kgatlhanong le kabo ya ditirelo go le gantsi e tlogela tikologo e leswafetse. Leba setshwantsho se se fa tlase, mme o kwale tlhamo ka ga botlhaswa jo bo bakiwang ke megwanto.

[The Star: 24 Diphlane 2013]

[50]

- 1.6.3 Dilo tsa thekenoloji di tokafatsa ditiro le maemo a batho, di gaufetsa le ditiragalo tsa mafatshe asele. Leba setshwantsho se se fa tlase, mme o kwale tlhamo ka ga sona. Dikakanyo tsa gago di ame thekenoloji ka bophara.

[The Times: Phatwe 2013]

[50]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITLHANGWA TSA TIRISANO**POTSO 2**

Araba dipotso di le PEDI mo karolong e. Karabo e nne boleele jwa mafoko a a ka nnang 180–200 (diteng fela).

2.1 LEKWALO LA BOTSALANO

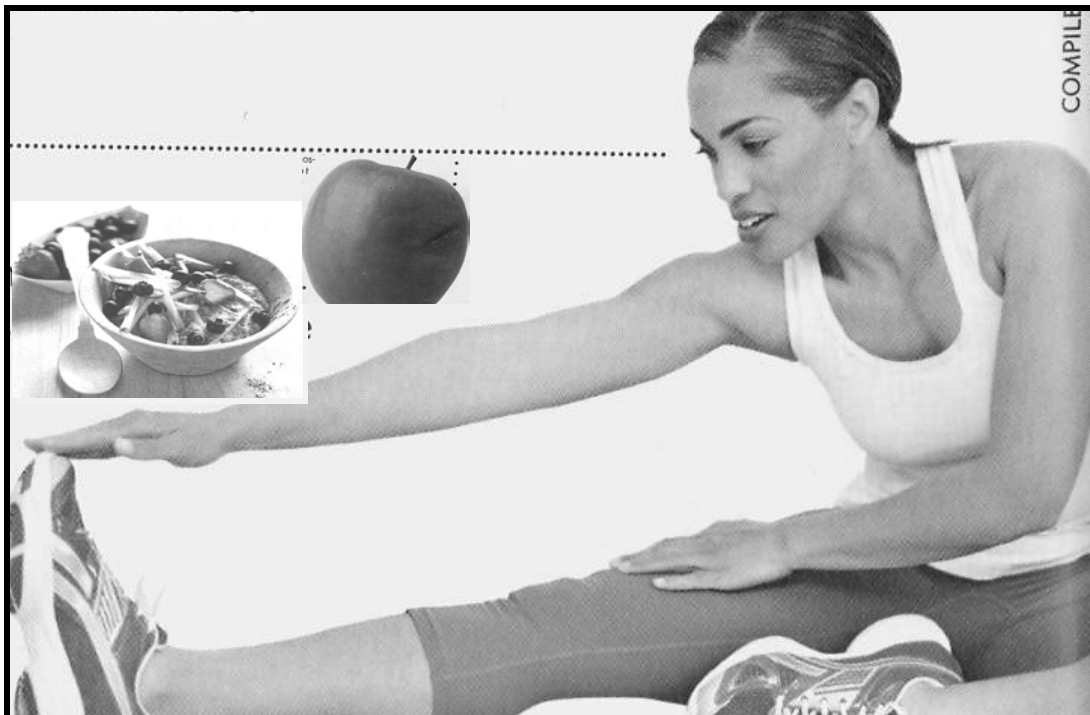
Kwalela rremogolo wa gago lekwalo le mo go lona o mo kopang go tla go tsereganya mo dikgogakgoganong tse di nnileng teng mo patlong ya mogoloo.

[25]**2.2 MMUISANO**

Mo mafelong a beke a re yang re a lebile, go tlaa tshwarwa makgaolakgang a sejana sa CAF magareng ga setlhophha sa kgwele ya dinao sa naga ya Aforikaborwa le ya Nigeria. Kwala mmuisano magareng ga gago, jaaka mosekaseki wa metshameko, le mogasi lo buisane ka gore ke setlhophha sefe se se tlaa fenyang sejana se.

[25]**2.3 ATHIKELE YA MAKASINE**

Go tshela botshelo jo bo itekanetseng ke sengwe se se botlhokwa. Tsibosa baagi ka go ba kwalela athikele ya makasine ka ga ditlwaelo tsa go tshela ka boitekanelo. Golaganya dikakanyo tsa gago le setshwantsho se.

[True Love: Tlhakole 2014]

[25]**2.4 LEKWALO LA SEMMUSO GO BA KGATISO**

Lokwalodikgang kgotsa makasine o o o buisitseng o na le go tlhagisa ditshwantsho tse di sa itumediseng le puo e e fosagetseng. Kwalela lekgotla-tsamaiso la bobegakgang lekwalo o ba lemose ntlha e.

[25]

2.5 PEGELO

Moithuti mongwe o ne a kgoromediwa ke ba bangwe mme a itaagana ka tlhogo kwa kampeng ya go ikatisetsa ditlhatlhobo tsa makgaolakgang. Kwalela mogokgo pegelo ka ga se se diragetseng.

[25]**2.6 TSA BOTSHELO JWA MOSWI**

Baagisani ba lona ba tlhokafaletswe ke mongwe mo lelapeng. Ba go kopile go ba kwalela tsa botshelo jwa moswi jaaka bo tlaa buisiwa mo tirelong ya phitlho. Kwala tsa botshelo jwa moswi o etse tlhoko go akaretsa dintlha tsothe tsa bothokwa.

[25]

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 50
PALOGOTLHE: 100